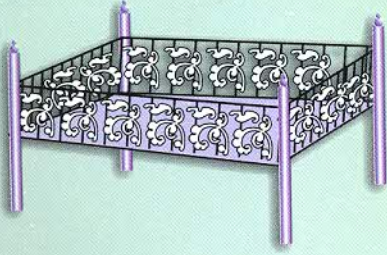

دَجَنَّا زِيَادُ مَوْجِ مَسْنُونِ
طَّرِيقِهَا أَوْ دَعَايَاكَ مَدْرِي

تأليف

فضيلة الشيخ أبو محمد أمين اللدري شاولي

حَفِظَهُ اللهُ تَعَالَى

مدخل ماركتب گنج مشاور 0301-8228472

Ketabton.com

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على خاتم الانبياء والمرسلين محمد وآله ودحابه اجمعين.

اما بعد : په ټولو نعمتونو کښ دالله تعالیٰ مغفرت لومے نعمت دے ، نبی علیه السلام ته الله تعالیٰ فرمائی :

﴿ لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ ﴾

نو د مغفرت اسباب لټول ضروري دي ، دمغفرت او بخښنه ډير اسباب دي ، يو عالم يو سل پنځوس (۱۵۰) سببونه جمع کړي دي ، چه په هغه کښ يو مهم او ضروري سبب په مسلمان مړي باندے جنازه کول دي۔ ليکن دا جنازه هله سبب دمغفرت گرځي چه په درے شرطونو باندے اوکړے شي :

۱- **اول شرط :** دادے چه جنازه کونکي به مسلمانان وي چه هيڅ قسم شرک به پکښ نه وي۔

۲- **دويم شرط :** دادے چه د ټولو جنازه کونکو به دسفارش اراده وي ، مخ ملازمه دپاره به جنازه نه کوي ،

بلکہ غرض بہ ئے داوی چہ دامرے اللہ تعالیٰ معاف کری ،
یعنے دمپی خیر خواہ بہ وی۔

۳ - دریم شرط : دادے چہ جنازہ بہ د نبی علیہ
السلام پہ طریقہ وی ، چہ دا طریقہ روستہ ذکر کیری۔

پہ دے شرائطو باندے دلیل دا حدیث شریف دے :
عن ابن عباس قال : انی سمعت رسول اللہ ﷺ یقول : ما
من رجل مسلم یموت فیقوم علی جنازته اربعون رجلا ، لا
بشرون باللہ شیئا الا شفعم اللہ فیہ . (مسلم، مشکاة: [۱۴/۱])
ابن عباس رضی اللہ عنہ فرمائی : رسول اللہ ﷺ نہ ما
اوریدی دی چہ فرمائیل ئے : کوم مسلمان چہ مرشی او
دہغہ پہ جنازہ باندے داسے خلویبنت (۴۰) کسان اودرپری
چہ ہغویٰ بالکل شرک نہ کوی ، اودغہ کسان د دغہ مپی
دپارہ سفارش کوی ، نو اللہ تعالیٰ بہ ضرور دہغویٰ
سفارش قبول کری او مرے بہ اویخبنی۔

بل روایت کنبس سل (۱۰۰) کسان راغلی دی (کلہم
یشفعون) چہ ٹول مپی دپارہ سفارش کوی۔

نکتہ : د دنیا مجرم چہ حکومت اونیسی نو د سفارش
او ضمانت خومرہ کوشش کولے شی ، لیکن مسلمان

گنہگار چہ مرشی نو مسلمانان دہغہ پہ سفارش کنیں
 خومرہ کوتاہی کوی ، او جنازہ دیگار پہ شکل کوی ، زر
 زرئے کوی ، گویا چرتہ گاڈے ترے روان دے ، یائے دخپو
 لاندے سکوڑے دی ، محترمو لہر فکر پکار دے !

د جنازے بعضے ضروری مسائل

د صحیح او صریح احادیثونہ

۱ - **مسئلہ :** پہ جنازہ کنیں تاخیر نہ دے پکار ، کلہ چہ
 انسان مرشی نو جلتی سرہ دہغہ کفن دفن کول پکار دی
 ، صبا او بلہ ورخ تہ دہغہ ساتل نہ دی پکار۔ (کما فی
 حدیث ابی ہریرہ ، بخاری ، مشکاة : ۱/۱۴۴)۔

۲ - **مسئلہ :** جنازے مونخ کولو سرہ یو قیراط ثواب
 ملاویری ، او قبر تہ حاضریدلو سرہ دوہ قیراطہ ثواب
 ملاویری (قیراط دأحد دغر نہ غت شے دے) متفق علیہ۔

۳ - **مسئلہ :** پہ جنازہ کنیں شور او زوگ کول گناہ دہ
 بلکہ جناز گاہ کنے اود جنازے نہ روستہ تلو پہ وخت کنیں
 خاموشی ، فکر مندی ، ذکر او دعا کول پکار دی۔

صحابہ کرام رضی اللہ عنہم فرمائی : مونہ بہ اواز اوچتول درے وختونو کنبس بد گنرل : (۱) پہ وخت د جنازہ کنبس (۲) پہ وخت د ذکر کنبس (۳) پہ وخت د قتال او جہاد کنبس (فتاویٰ الدین الدین الخالص)۔

زمونہ مسلمانان پہ وخت د صفونو جوړولو د جنازہ کنبس شور او زوگ کوی او چغے وھی ، دا غلط عمل دے۔

ابن مسعود رضی اللہ عنہ یو خُل یو سرے اولیدلو چه جنازہ پسے روان دے او خاندی ، نو وے فرمائیل : (لا اکلمک ابدأ) تاسره به هیخکله خبرے اونکریم ، (الآداب الشرعیة : ۱/۳۲۰، والسنن الکبری : ۴/۱۷۴)۔

۴ - **مسئلہ** : په کور کنبے د مړی صرف مخ کتل جائز دی ، په مقبره کنبس یا په جنازہ گاه کنبس دمړی حصارول او دهغه کتل بدعت دے ، زمونہ خلق خامخا مړے په جناز گاه کنبس گوری ، دا غلطه طریقه ده ، اود نبی ﷺ مخالفت دے هغه فرمائی : (أسرعوا بالجنازة) جنازہ په جلتی سره قبرته رسوی۔

۵ - **مسئلہ** : په جنازہ کنبس په ډیرو احادیثو کنبس خلور تکبیرونه راغلی دی ، لیکن کله نبی ﷺ پنځه تکبیرونه

هم وئیلی دی ، کله اووه ، او کله نهه هم شویدی ، (کما فی احکام الجنائز ص : ۱۲ - ۱۱۵) نودا طریقہ هم کله کله کول پکاردی ، اوگوره (البیهقی : ۴/۳۶ ، الطحاوی ، والدارقطنی) .

د جنازے صحیح سنت طریقہ

۶ - مسئله : د جنازے د مانخہ صحیح سنت طریقہ داده چه نیت به اوکری په زړه کښ- په خوله باندے نیت وئیل نشته دے ، بدعت دے ، او دا آواز کول چه نیت کوی اللہ مو اویخه ، داهم بدعت او ناروا دے- بیا به الله اکبر اوکری ، او ددے نه فورا پس به (اعوذ بالله من الشيطان الرجيم : ﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ، الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم ، تر : ﴿ لا الضالين آمين ﴾ پورے اولولی ، بیابه یو سورت اولولی لکه ﴿ قل هو الله احد ﴾ ، یابل کوم سورت به اولولی- (سبحانک اللهم وبحمدک) ، د جنازے په مانخه لوستل نه دی ثابت (اگرچه په عام مونخونو کښ ثابت ده) نو صحیح داده چه دالوستل نه دی پکار- بیابه الله اکبر اووائی ، بیابه دا درود ابراهیمی اولولی : (اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما

صلیت علی ابراہیم وعلی آل ابراہیم انک حمید مجید ،
 اللهم بارک علی ابراہیم وعلی آل ابراہیم انک حمید مجید)-
 داصحیح درود دے۔ او ہفہ بل درود چہ خلقو لیکلے دے
 ہفہ صحیح ثابت نہ دے د نبی علیہ السلام نہ ، نو ہفہ
 پریخوستل او درود ابراہیمی لوستل پکار دی۔
 بیابہ اللہ اکبر اووائی او دعاگانے بہ شروع کری ۔ پہ جنازہ
 کنب ہر قسمہ دعا لوستل جائز دی چہ د مری دپارہ فائدہ
 منہ وی ، او عام مسلمانانو دپارہ ہم دعا کولے شی۔

د جنازے د مانحہ دعاگانے

بعضے غورہ غورہ دعاگانے دادی ، چہ داد نارینہ او زنانہ
 و دپارہ دارنگ دماشومانو دپارہ ہم لوستلے کیبری :
 ۱- اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا ،
 وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا ، وَذَكَرِنَا وَأَنْثَانَا ، اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ
 مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَيَّ
 الْإِيمَانَ ، اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تَفْتِنَّا بَعْدَهُ .

(ابو داود ، احمد ، ترمذی ، مشکاة : ۱/۱۴۶)۔

ترجمہ : اے اللہ ! زمونہ ژوندی او مری ، حاضر او غائب ،
 ٹومے او وارہ ، نارینہ او زنانہ (ٹول) او بخنبے۔ اے اللہ ! شوک
 چہ مونہ نہ تہ ژوندے پریدے نو پہ اسلام باندے ئے ژوندے
 اولرہ ، او شوک چہ تہ مونہ نہ وفات کومے نو پہ ایمان باندے
 ئے وفات کرہ ، اے اللہ ! تہ مونہ ددہ داجر نہ مہ محرومومے ،
 او مونہ ددہ دو فوات نہ پس مہ گمراہ کومے۔

۲ - اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَاَرْحَمُهُ وَعَافِهِ وَاَعْفُ عَنْهُ ،
 وَاَكْرِمْ نَزْلَهُ وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ ، وَاغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ
 وَالْبَرَدِ ، وَنَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ الثَّوْبَ الْاَبْيَضَ
 مِنَ الدَّنَسِ ، وَاَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِّنْ دَارِهِ ، وَاَهْلًا خَيْرًا
 مِّنْ اَهْلِهِ ، وَزَوْجًا خَيْرًا مِّنْ زَوْجِهِ ، وَاَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ ،
 وَاَعِزَّهُ مِّنْ عَذَابِ الْقَبْرِ [وَفِيهِ فِتْنَةُ الْقَبْرِ] وَعَذَابِ
 النَّارِ ۝

(رواہ مسلم : ۱/۳۱۱ ، مشکاة : ۱/۱۴۵) شرح السنۃ :

۲۴۸/۳ ، ابن ماجہ : ۱/۲۵۱)۔

ترجمہ : اے اللہ ! دامرے او بخہ اورحم پرے او کرہ ، جوہ

اوساتہ دے ، او معافی ورتہ او کرہ ، ددہ میل مستیا بنہ او کرہ ، دورتلو حائے فراخہ کرہ ، او پہ او بو او واورہ او گلی باندے نے اووینحہ ، اود گناہونو نہ ئے داسے پاک صفا کرہ خنگہ چہ تا سپینہ جامہ پاکہ کریدہ دخیری نہ ، اوددہ دکور نہ دہ تہ غورہ کور ور کرہ ، او اهل غور ددہ داهل نہ ، او ملگرے غورہ دملگری ددہ نہ ، او جنت تہ ئے داخل کرہ ، اود عذاب دقبر اود امتحان دقبر اود عذاب دجہنم نہ ئے او ساتھ۔

عوف ابن مالک رضی اللہ عنہ فرمائی : ما درسول اللہ ﷺ نہ دا دعا پہ جنازہ کنس واوریدلہ ، یادہ مے کرہ او امان مے او کرہ چہ کاش دغہ مہرے زہ مے نو بنہ بہ مے ، حکہ دا دعا دیرہ مزیدارہ وہ۔

۳ - نبی علیہ السلام چہ بہ کلہ جنازہ باندے اودریدلو ، نوداسے دعا بہ ئے لوستلہ :

اللَّهُمَّ عَبْدُكَ وَابْنُ أُمَّتِكَ ، اِحْتَاَجُ اِلَى رَحْمَتِكَ
وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنْ عَذَابِهِ ، اِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَرِّدْ فِي
حَسَنَاتِهِ ، وَاِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ ۝

(مستدرک للحاکم : ۳۵۹/۱ ، مجمع : ۳۳/۳)۔

ترجمہ : اے اللہ ! ستا بندہ دے او ستا دویزمے حوے دے ،

ستا رحمت ته محتاج شو او ته دده دعذاب نه غنی ئے ، که
چرته نیک عمله وی نو ته دده نیک عملونه ډیر کره ، او که
چرته گنهگار وی نو ته ئے معاف کره۔

بیا به ئے دے سره نورے دعا گانے هم ملگرے کولے (ثم
یدعو بما شاء الله ان یدعو)۔

۴ - ابو هريره رضی الله عنه فرمائی: زه د جنازے پسه
دهغه دکور نه خم ، او کله چه کینبودل شی په جناز گاه
کنب نو الله اکبر او کریم ، بیا الحمد لله او وایم ، بیا درود
اولولم ، بیا دا دعا لولم :

اللَّهُمَّ إِنَّهُ عَبْدُكَ ، وَابْنُ عَبْدِكَ ، وَابْنُ أَمَتِكَ ، كَانَ
يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ
وَرَسُولُكَ ، وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ ، اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا
فَرِّدْ فِي إِحْسَانِهِ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْ سَيِّئَاتِهِ ،
اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تَفْتِنَّا بَعْدَهُ ۝

(رواه مالك في الموطأ: ۲۰۹/۱، المجموع: ۳۳/۳)۔

ترجمه: اے الله! دا ستا بنده دے او ستا دبنده خوے دے ،
او ستا دوینزے خوے دے ، ده به دا گواهی کوله چه نشته

حقدار دبندگیء سیوا ستانہ ، او محمد ﷺ ستا بندہ او رسول دے او تہ ڀیر بنہ پوھیڑے ددہ پہ حال باندے ، اے اللہ ! کہ چرے دے نیک عملہ وی نو ددہ نیک عملونہ ڀیر کرے ، او کہ چرے گنہگار وی نو تہ ددہ گناہونہ معاف کرہ ، اے اللہ ! مونہرہ مه محروموہ ددہ داجر نہ او مه مو گمراہ کوہ ددہ نہ پس۔

۵ - واثله بن اسقع رضی اللہ عنہ فرمائی : رسول اللہ ﷺ پہ یو مسلمان باندے دجنزے مونخ کولو ، او ما ترینہ دادعا واوریدلہ :

اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَانَ بَنَ فُلَانٍ فِي ذِمَّتِكَ وَحَبْلِ جِوَارِكَ ،
فَقِهِ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ ، وَعَذَابِ النَّارِ ، وَأَنْتَ أَهْلُ الْوَفَاءِ
وَالْحَقِّ ، اللَّهُمَّ فَاعْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ ، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ
الرَّحِيمُ ۝

(صحیح ابی داود : ۶۱۷/۲) صحیح ابن ماجہ : ۲۵۰/۱ ،

المشكاة : ۱۴۶/۱) .

ترجمہ : اے اللہ ! فلانے دفلانے حیوی ستا پہ ذمہ کنس دے او ستا دگاوند پہ رسیء کنس دے ، نودے دفتنے دقبر اود

اور دعداب نہ بیچ کرے ، او تہ وفاداری او حق والہ ذات ئے ،
ای اللہ ! دہ تہ بخنہ او کرے او پہ دہ باندے رحم او کرے ،
بیشکہ چہ تہ بنسونکے مہربانہ ئے۔

۶ - دارنگ دا دعا ہم راغلی دہ :

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبُّهَا وَأَنْتَ خَلَقْتَهَا وَأَنْتَ هَدَيْتَهَا إِلَى
الإِسْلَامِ وَأَنْتَ قَبَضْتَ رُوحَهَا ، وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِسِرِّهَا
وَعَلَانِيَّتِهَا جِئْنَا شَفَعَاءَ فَأَغْفِرْ لَهَا ۝

(البیہقی : ۴۲/۴ ، ابو داود)۔

ترجمہ : ای اللہ ! تہ ددہ پرور دگار ئے او تا دے پیدا کرے
دے او تا ورتہ داسلام ہدایت او کرو ، او تا ورنہ روح واخستلو
، او تہ ڀیر بنہ عالم ئے ددہ پہ پتے او بنکارہ باندے ، مونہ
راغلی یو سفارس کوونکی ، نو تہ ورتہ مغفرت او کرہ

فائدہ : دا روایت اگرچہ دسند پہ لحاظ ضعیف دے
لیکن نبی علیہ السلام اجازت ور کرے دے چہ ہرقسمہ
دعا تاسو جنازہ کین لوستلے شیء ، لکہ ارشاد دے :
(اذا صلیتم علی الجنازة فاخلصوا له الدعاء)

صحیح ابن ماجہ ۱/۱۵۱ ، صحیح ابی داود (۲/۲۱۷) بسند صحیح)۔

دغہ شان مخکنس (ثم يدعو بما شاء الله ان يدعو) لفظ

تیرشو، چہ پہ عموم باندے دلالت کوی۔

۷ - اَللّٰهُمَّ هَذَا عَبْدُكَ ، اِبْنُ عَبْدِكَ ، اِبْنُ اَمَتِكَ ،
 مَاضٍ فِيهِ حُكْمُكَ ، خَلَقْتَهُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا مَذْكُورًا ،
 نَزَلَ بِكَ وَاَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ ، اَللّٰهُمَّ لَقِّنْهُ حُجَّتَهُ
 وَالْحِقَّهُ بِنَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَثَبِّتْهُ
 بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فَاِنَّهُ اِفْتَقَرَ اِلَيْكَ وَاسْتَعْنَيْتَ عَنْهُ ، كَانَ
 يَشْهَدُ اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ ، فَاغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ ، وَلَا
 تَحْرِمْنَا اَجْرَهُ ، وَلَا تَفْتِنَّا بَعْدَهُ ، اَللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ زَاكِيًا
 فَرِّكْهُ ، وَاِنْ كَانَ خَاطِئًا فَاغْفِرْ لَهُ ۝

(کنز العمال: ۷۱۸/۱۵)۔

ترجمہ: اے اللہ! داستا بندہ دے او ستا دبنده خوی دے او
 ستا دوینزے خوی دے، پہ ده کنس (صرف) ستا حکم
 چلیبری، تادمے پہ داسے حال کنس پیدا کرو چہ دے ہیخ شے
 نہ وو چہ ذکرئے اوشی۔ دے اوس ستا میلما شو، او تہ
 غورہ کور بہ ئے۔ اے اللہ! ده تہ خپل دلیل ور او بنایہ،
 اودخپل نبی محمد ﷺ سرہ ئے ملاو کرہ، او پہ مضبوطہ
 وینا سرہ ئے محکم کرے، حُککہ دے تاتہ محتاجہ دے او تہ

دہ تہ ہیخ حاجت نہ لرمے ، دہ بہ ددے خبرے گواہی کولہ
 چہ داللہ نہ سیوا ہیخوک دعبادت لائق نشته ، پس دے
 اوبخنبہ اورحم پرے اوکرہ ، اوددہ داجر او ثواب نہ مونر۔ مه
 محروموہ ، او ددہ دمرگ نہ پس مونر۔ پہ امتحان کنس مه
 اچوہ۔ اے اللہ ! کہ دے پاک وی نو تہ ئے پاک کرہ ، اوکہ
 گنہگار وی نو تہ ورتہ بخنبہ اوکرے۔

۸ - ابو درداءؓ بہ پہ جنازہ کنس داسے دعا غوبستلہ :

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيَاتِنَا وَأَمْوَاتِنَا الْمُسْلِمِينَ ، اللَّهُمَّ
 اغْفِرْ لِلْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ ، وَالْمُؤْمِنِينَ وَ
 الْمُؤْمِنَاتِ ، وَأَصْلِحْ ذَاتَ بَيْنِهِمْ ، وَآلِفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ ،
 وَاجْعَلْ قُلُوبَهُمْ عَلَى قُلُوبِ خِيَارِهِمْ ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ
 لِفُلَانِ بْنِ فُلَانٍ ذَنْبَهُ ، وَالْحَقَّةَ بِنَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ ، اللَّهُمَّ ارْفَعْ دَرَجَتَهُ فِي الْمُهْتَدِينَ ، وَاخْلُفْهُ فِي
 عَقِبِهِ فِي الْغَابِرِينَ ، وَاجْعَلْ كِتَابَهُ فِي الْعَلِيِّينَ ، وَاغْفِرْ
 لَنَا وَلَهُ ، رَبِّ الْعَالَمِينَ ، اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا
 تُضِلَّنَا بَعْدَهُ ۝

(ابن ابی شیبہ: ۳/۳۹۳).

ترجمہ: اے اللہ! زمونہ ژوندی او مری مسلمانان اوخبنہ، اے اللہ! تہ مسلمانانو سرو او مسلمانانو بنحو تہ، او مؤمنانو نارینہ و او مؤمنانو زنانو تہ مغفرت او کرے، او ددوی خپل مینخہ تعلقات بنہ جوہ کرے، او ددوی پہ زرونو کنب دیو بل سرہ مینہ محبت و اچوے، او ددوی زرونہ دنیکانو دزرونو پہ شان جوہ کرے، اے اللہ! دے فلانی دفلانی حوے تہ ددہ گناہ معاف کرہ، او دے دخپل پیغمبر (محمد) ﷺ سرہ یوحاے کرہ، اے اللہ! پہ ہدایت موندونکو کنب ددہ درجہ او چتہ کرہ، او پہ پس ماندگانو کنب ددہ تہ جانشین جوہ شہ، او ددہ عملنامہ پہ علیین کنب او گر حوہ، او مونہ اودہ (تولی) تہ بخبنہ او کرہ اے رب العالمینہ! او ددہ دمرگ نہ پس تہ مونہ مہ یے لارے کوہ۔

۹ - ابو صدیق الناحبی فرمائی: ما دابو سعید نہ دجنزے دمانخہ تپوس او کرو، نو ہغہ او فرمائیل: مونہ بہ دادعا لوستلہ:

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبُّنَا وَرَبُّهُ ، خَلَقْتَهُ وَرَزَقْتَهُ ، وَأَحْيَيْتَهُ ، وَكَفَيْتَهُ ، فَاعْفِرْ لَنَا وَلَهُ ، وَلَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ ، وَلَا

تُضِلُّنَا بَعْدَهُ ۝

(مجمع الزوائد : ۳۳/۳ ، مصنف ابن ابی شیبہ : ۲۹۳/۳)۔

ترجمہ : اے اللہ! تہ زمونہ اوددے مہری رب ئے ، تادے پیدا کرو ، رزق دے ورکرو ، ژوندے دے اوساتو ، او ددہ کفایت اوپورہ والے دے اوکرو ، مونہ اودہ تہ مغفرت اوکرو ، او مونہ ددہ داجر نہ مہ محروموہ ، او ددہ دمرگ نہ پس مو مہ ے لارے کوہ۔

۱۰ - عمر فاروق رضی اللہ عنہ بہ دجنازے پہ مانخہ کنب چہ کلہ بہ دمازیگر پہ وخت کیدلہ داسے دعا فرمائیلہ
 اللَّهُمَّ اَمْسِ عَبْدَكَ قَدْ تَخَلَّى عَنِ الدُّنْيَا وَتَرَكَهَا
 لِاهْلِهَا ، وَاسْتَغْنَيْتَ عَنْهَا ، وَافْتَقَرَ اِلَيْكَ ، كَانَ يَشْهَدُ
 اَنْ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ ، وَاَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُوْلُكَ ،
 فَاغْفِرْ لَهُ ذَنْبَهُ ۝ (ابن ابی شیبہ : ۲۹۲/۳)۔

ترجمہ : اے اللہ! بیگاہ کرو ستا بندہ پہ داسے حال کنب چہ دنیاہ ئے حان اوزگار کرو او هغه ئے دهغه اهل ته پریخوده اوتہ ددے نہ ے پرواہ ئے ، او هغه تاته محتاج دے ، دے ددے خبرے گواھی کوی چہ تانه سیوا بل خوک لائق

دبندگی نشتہ او محمد (ﷺ) ستا بندہ اورسول دے ، نو
تہ دہ تہ ددہ گناہ اوبخنبہ۔

اوکہ دسحر پہ وخت بہ ئے جنازہ کولہ ، نود (اللهم امسی
عبدك) پہ خاے بہ ئے (اللهم اصبح عبدك) یعنی امے اللہ
سحر کرو ستا بندہ الخ ، لوستل۔ نوره دعا ہمدغہ شان
۔۵

۱۱ - ابو بکر صدیق رضی اللہ عنہ بہ داسے دعا لوستلہ
اللَّهُمَّ عَبْدُكَ أَسْلَمَهُ الْأَهْلُ وَالْأُلُ وَالْعَشِيرَةُ ،
وَالذَّنْبُ الْعَظِيمُ ، وَأَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝
(ابن ابی شیبہ : ۲۹۲/۳)۔

ترجمہ : امے اللہ ! ستا دے بندہ لره ددہ اهل او بال بیچ او
قام قبیلے اوسپارلو ، او گناہ غتہ دہ ، اوتہ ڊیر زیات
بخنبونکے مہربان ئے۔

۱۲ - عبد اللہ بن عمر رضی اللہ عنہ بہ اوردہ جنازہ
کولہ او اذکار او دعاگانے بہ ئے پکبن لوستلے ، یوہ دعا بہ ئے
پہ کنس داہم لوستلہ :

اللَّهُمَّ بَارِكْ فِيهِ وَصَلِّ عَلَيْهِ وَاعْفِرْ لَهُ وَأَوْرِدْهُ حَوْضَ

رَسُولِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۝

(ابن ابی شیبہ : ۲۹۴/۳)۔

۱۳ - ابو نعیم د عبد اللہ بن الحارث بن نوفل پہ واسطہ سرہ د نبی علیہ السلام نہ نقل کوی چہ هغوی به دادعا بنودله :

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِأَخْوَانِنَا وَأَخَوَاتِنَا وَأَصْلِحْ ذَاتَ بَيْنِنَا ،
وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِنَا ، اللَّهُمَّ هَذَا عَبْدُكَ فَلَانُ بْنُ فَلَانٍ ،
وَلَا نَعْلَمُ إِلَّا خَيْرًا ، وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا ، فَاغْفِرْ لَنَا وَ لَهُ .

(کنز العمال : ۷۱۴/۱۵)۔

۱۴ - دادعا هم بهتره ده :

اللَّهُمَّ عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ خَرَجَ مِنْ رُوحِ الدُّنْيَا
وَمَحْبُوبِهَا وَأَحِبَّائِهِ فِيهَا ، إِلَى ظُلْمَةِ الْقَبْرِ وَمَا هُوَ لِأَقْبِيهِ
، كَانَ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ
وَرَسُولُكَ ، وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ ، اللَّهُمَّ نَزَلْ بِكَ وَأَنْتَ خَيْرُ
مَنْزُولٍ بِهِ ، وَأَصْبَحَ فَقِيرًا إِلَى رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنْ
عَذَابِهِ ، وَقَدْ جِئْنَاكَ رَاغِبِينَ إِلَيْكَ شَفَعًا لَهُ ، اللَّهُمَّ فَإِنْ

كَانَ مُحْسِنًا فَرِذٌ مِنْ إِحْسَانِهِ ، وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا
فَتَجَاوَزْ عَنْهُ ، وَبَلِّغْهُ رَحْمَتَكَ بِرِضَاكَ وَقِهِ فِتْنَةَ الْقَبْرِ
وَعَذَابَهُ ، وَافْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ وَجَافِ الْأَرْضَ عَنْ جَنْبِهِ
، وَلَقِهِ بِرَحْمَتِكَ الْأَمْنَ مِنْ غَيْرِ عَذَابِكَ حَتَّى تَبْعَثَهُ إِلَى
جَنَّتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ۝

معرفة السنن والآثار ۳/۱۷۰

ترجمہ: اے اللہ! دا ستا بندہ دے او ستا دبنده حوے دے ،
ددنیا دراحتونو ، خوینو خیزونو او پہ دیکس دخیلو
دوستانو نہ را اووتلو ، اودقبر تیارے تہ اودخہ سرہ چہ دے
مخامخ کیدونکے دے ہغے تہ را اورسیدلو۔ دہ بہ ددے
خبرے گواہی کولہ چہ ستانہ سیوا بل ہیثوک دعبادت
لائق نشتہ ، او محمد (ﷺ) ستا بندہ اورسول دے ، تہ پہ
دہ باندے ڀیر بنہ پوہہ ئے ، اے اللہ! دے ستا میلہ شو اوتہ
بہترینہ میلستیا ورکونکے ئے ، دے ستا رحمت تہ
محتاج شو ، اوتہ ددہ د عذاب نہ ے پرواہ ئے ، مونر تاتہ ددہ
د سفارس کولو دپارہ پہ داسے حال کسں راغلی یو چہ رغبت
لرونکی یو۔ اے اللہ! کہ چرے دے نیک عملہ وی نو ددہ

نیک عملتیا نورہ ہم زیاتہ کرہ اوکہ چرمے گنہگار وی نو
 ده ته معافی اوکرہ ، اودے خپل رحمت ته اورسوه په خپله
 رضامندی سره ، اودے دقبر دامتحن او عذاب نه په امن
 کره ، اوده دپاره دده قبر فراخه کره اوده داړخ نه زمکه لره
 کره ، اوده ته په خپل رحمت سره امن ورکره په غیر
 دعذاب ستانه ، تردے چه ده لره ته خپل جنت ته اولیږے ،
 اے دتولونه زیات رحم کونکیه۔

۱۵ - دادعا هم جامعہ ده :

اللَّهُمَّ عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ ، وَابْنُ أُمَّتِكَ ، كَانَ يَشْهَدُ
 أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ ،
 وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ ، اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِ
 وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ ، وَقِهِ عَذَابَ الْقَبْرِ ، وَكُلُّ هَوْلٍ دُونَ
 الْقِيَامَةِ ، وَابْعَثْهُ مِنَ الْأَمِينِينَ ، وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ
 عَنْهُ ، وَبَلِّغْهُ بِمَغْفِرَتِكَ وَطَوْلِكَ دَرَجَاتِ الْمُحْسِنِينَ ۝
 اللَّهُمَّ فَارِقَ مَا كَانَ يُحِبُّ مِنْ سَعَةِ الدُّنْيَا وَالْأَهْلِ
 وَغَيْرِهِمْ إِلَى ظُلْمَةِ الْقَبْرِ وَضَيْقِهِ ، وَانْقَطَعَ عَمَلُهُ ،

وَقَدْ جِئْنَاكَ شُفَعَاءَ لَهُ ، وَرَاجِينَ لَهُ رَحْمَتِكَ ، وَأَنْتَ
 أَرَأَفُ بِهِ ، أَللَّهُمَّ ارْحَمْهُ بِفَضْلِ رَحْمَتِكَ فَإِنَّهُ فَقِيرٌ إِلَى
 رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنْ عَذَابِهِ ۝

(معرفة السنن والآثار: ۱۷۱/۳).

ترجمہ: اے اللہ! دا ستا بندہ دے ، او ستا بندہ خُومے دے ،
 او ستا دوینزے خُومے دے ، دہ بہ ددے خبرے گواہی
 ورکولہ چہ ستا نہ سیوا بل ہیخوک دعبادت لائق نشته ،
 او محمد (ﷺ) ستا بندہ اورسول دے ، او تاتہ ددہ پہ حال
 باندے دھر چانہ ڍیر بنہ علم دے ، اے اللہ! کہ چرے دے
 نیک عملہ وی نو ددہ نیک عملی کنبں نورہ اضافہ ہم
 اوکرہ ، اوددہ درجہ پورته کرہ اودے دقبر او دقیامت نہ
 مخکنبں دهرے ویرے ترھے نہ ئے اوساتہ ، اودے امن والونہ
 جوہ کرے اوکہ دے گنہگار وی نوددہ گناہ معاف کرہ اوپہ
 خپل مغفرت او طاقت سرہ دے دنیك عملہ خلقو مرتبو ته
 اورسوه ، اے اللہ! دے ددنیا دفراخی اود اهل وغیرہ نہ چہ
 ددہ محبوب خیزونہ وو راجداشو ، اود دقبر تیارے او تنگ
 والی ته راغے ، اود دہ عمل بند شو ، مونزہ ته په داسے حال
 کنبں راغلی یو چہ ددہ دپارہ سفارس کونکی اوددہ دپارہ

ستا درحمت غوبنتونکی یو ، اوتہ پہ دہ باندے دھر چانہ زیات شفقت کوونکے ئے ، اے اللہ ! پہ دہ رحم اوکرہ پہ خپل فضل سرہ حُکھ چہ دے ستا رحمت تہ محتاج دے اوتہ ددہ دعداب نہ بے پرواہ ئے۔

دارنگ نورے دعاگانے ہم شتہ ، لیکن داکافی دی ، پہ دیکبن چہ خنے اولوستلے شی ہم کافی دی ، خو اخلاص اوپہ مری باندے شفقت پکار دے اوڍیرہ زاری او عاجزی پکار دہ اللہ تعالیٰ تہ چہ دامسلمان معاف کری۔

♦ ددعا نہ پس بہ بیا اللہ اکبر اووائی ، او بیا بہ یو طرفتہ سلام اوگرخوی ، لکہ مستدرک (۱/۳۶۰) کبن احادیث راغلی دی ، دغہ شان دویم طرفتہ سلام اپول ہم ثابت دی ، کله داکول پکار دی اوکلہ دا۔

(احکام الجنائز ص : السنن الکبری : ۴/۴۳)۔

۷ - **مسئلہ** : کہ دسری اوبنخے فرق پہ دعا لوستلو کبن اونکری ، او ضمیر دَ (هُوَ) راجع کری مری تہ نو داہم صحیح دہ ، لکہ (اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ) اوکہ پہ دعا دجنازہ کبن خوک (هُوَ ، هَا) بدل کری نو ہم صحیح دہ ، لیکن منقول الفاظ پہ جنازہ کبن کہ بدل نشی نو بہترہ دہ

، او پہ نورو خایونو کنب بدولول دمنقول الفاظو جائز نہ دی۔

۸ - **مسئلہ** : جنازہ پہ جهر سرہ ہم راغلی دہ ، دخلورو نہ زیاتو صحیح احادیثو کنب ، لیکن دابن عباس رضی اللہ عنہما د روایت نہ معلومی پری چہ دا دتعلیم دپارہ وہ ، لکہ چہ فرمائی : (لتعلموا انها سنة)۔ دارنگ جهر مفرط نہ وو ، بلکہ درمیانہ جهر وو ، چہ روستہ مقتدیانو ہم دعا گانے لوستلے شومے۔

دارنگ پہ پتہ باندے جنازہ مونر پہ شپرو روایاتو کنب موندلے دہ ، او همدا دعامو علماؤ پہ نیز بہترہ دہ۔

۹ - **مسئلہ** : بعض خلق پہ جنازہ کنب آمین وائی ، یعنی امام دعا کوی او مقتدیان آمین وائی ، دا چرتہ احادیثو کنب مونر نہ دی لیدلی ، بلکہ صحیح طریقہ دادہ چہ هر سرے بہ دعا لولی ، لکہ نبی ﷺ فرمائی :
(اذا صلیتم علی المیت فاخلصوا له الدعاء)۔

۱۰ - **مسئلہ** : پہ ماشوم باندے جنازہ شتہ دے ، کله چہ دمور پہ خیتہ کنب پکنب روح اچولے شومے وی ، یعنی خلور میاشتے پس پیدا شومے وی ، حُککہ دا انسان دے ، پہ

دہ باندے دجنزے مونخ پہ احادیثو کنبں راغلیے دیے۔

(مشکاة: ۱۴۶/۱، عبد الرزاق: ۵۳۱/۳، احمد: ۲۴۷/۵)۔

دماشوم پہ جنزہ کنبں ہم دغہ دعاگانے لوستلے شی:

(اللهم اغفر لحينا وميتنا الخ)۔

لیکن د ابو ہریرہ رضی اللہ عنہ نہ نقل دی چہ ہغہ بہ

داسے دعا فرمائیلہ:

اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ۔ (مشکاة: ۱۴۷/۱)۔

دارنگ حسن بصریؒ بہ داسے الفاظ لوستلے:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا سَلَفًا ، وَفَرَطًا ، وَذُخْرًا وَاجْرًا

(مشکاة: ۱۴۷/۱)۔

دارنگ مور او پلار تہ ئے دعا کول پکار دی ، او داسے

وئیل پکار دی:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِوَالِدَيْهِ ، اللَّهُمَّ ارْحَمْهُمَا ، اللَّهُمَّ

أَبْدِلْهُمَا خَيْرًا مِنْهُ ۝ (مشکاة: ۱۴۶/۱)۔

دغہ شان ماشوم تہ داسے دعا کول پکار دی:

اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ وَحْشَةِ الْقَبْرِ وَأَنْحِقْهُ بِإِبْرَاهِيمَ

خَلِيلِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۝

(المحلی: ۳/۳۵۵)۔

- ۱۱ - **مسئلہ** : دجنازے دمانجہ نہ پس دعا کول نشتہ دی ، او دقبر دپاسہ مری دپارہ دعا غوبنتل ثابت دی ، بلکہ حکم راغلی دی چہ دقبر دپاسہ دعا اوکری اودثابت قدمی دعا ورله اوغواپی ، او لاس اوچتول ہم پہ دی دعا کنبں راغلی دی۔ لکہ (مسند ابو عوانة ، او فتح الباری (۱۲۱/۱۱) کنبں دابن مسعود رضی اللہ عنہ حدیث دی۔
- ۱۲ - **مسئلہ** : دقبر دپاسہ سورتونہ لوستل صحیح حدیث کنبں نہ دی ثابت ، حآن ترے ساتل بہتر دی ، ضعیف روایت کنبں راغلی دی ، لیکن دعمل دپارہ صحیح نہ دی۔

۱۳ - **مسئلہ** : دمری دسپارلو طریقہ دادہ ، چہ : (بِسْمِ اللّٰهِ وَعَلَى سُنَّةِ رَسُولِ اللّٰهِ) بہ اووائی ، یابہ : (بِسْمِ اللّٰهِ ، وَبِاللّٰهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللّٰهِ) ، اووائی ؛ اوقبلے طرفتہ بہ ئے متوجہ کری ، یعنی تبول بدن قبلے طرفتہ متوجہ کول پکار دی ، نہ صرف مخ۔ (المحلی تفصیلا ابو داود۔ واحکام الجنائز ص : ۱۵۲)

۱۴ - **مسئلہ** : دجنازے پہ مانجہ کنبں کہ مرے نارینہ وی ، نودھغہ سرته مخامخ اودریدل ، اوکہ زنانہ وی ،

نودھے کنائو ته مخامخ اودریدل سنت دی دامام دپاره ۔
دے باره کنب احادیث په بخاری (۱/ ۱۷۷) او مشکوٰۃ
(۱/ ۱۴۷) کنب اوگوره۔

۱۵ - **مسئله** : دمري دمرينے اعلانونه کول گناه ده ، که
مسجد کنب وی اوکه دمسجد نه بهر وی ، بلکه صحیح
طریقہ داده چه شوک دے خلقو پسه اولیرل شی اویا دے
تیلفون وغیره اوکرے شی ورته۔

نهی رسول الله ﷺ عن النعی (الترمذی : ۱۹۲)۔

۱۶ - **مسئله** : مرے دشپے خنبول هم روا دی کله چه
خلق پوره راتلے شی اود ورخے خنبول بهتر دی ، نبی علیه
السلام دشپے دفن شومے وو ، دارنگ ابو بکر صدیق رضی
الله عنه دارنگ یو بل صحابی دشپے دفن شومے وو۔

۱۷ - **مسئله** : سنت طریقہ داده چه مرے په مقبره کنب
بنخ کرے شی ، کورونو کنب مرے بنخول صحیح نه دی ،
داصرف دانبیاء علیهم السلام خصوصیت دے چه کور
کنب یاکوم حائے چه وفات شی هلته بنخولے شی۔

۱۸ - **مسئله** : مرے په جوماتونو کنب خنبول کبیره
گناه ده ، بلکه دیهود او نصاراؤ کار دے ، لکه دنبی کریم

ﷺ ارشاد دے :

لعن اللہ الیہود والنصاری ، اتخذوا قبور انبیائہم مساجد .
(بخاری مسلم)۔

بلکہ پہ ہغہ مسجد کنبں مونخ ہم نہ کیری۔

۱۹ - مسئلہ : دقبر دپاسہ خہ شناختہ لپول روا دی
لیکن د زنانہ و دپارہ جدا شناختہ اود نارینہ دپارہ جدا
شناختہ لپول ، دانستہ ، حدیث دعثمان بن مظعون رضی
اللہ عنہ پرے دلیل دے (مشکاة : ۱۴۹/۱)۔

۲۰ - مسئلہ : قبر بہ نہ ڍیر اوچت جوړوی او نہ بالکل
زمکے سرہ برابر ، بلکہ یو لویشت پہ اندازہ باندے اوچتول
پکار دی - (ابن حبان : ۲۱۶۱ ، البیہقی : ۴۱۰/۳)۔
دارنگ قبر ماہی پوش جوړول پکار دی ، مسطح یعنے
خلور گوٹہ قبر جوړول پہ دین کنبں نشته ۔
(بخاری ، بیہقی : ۳/۴)۔

۲۱ - مسئلہ : پہ مقبرہ کنبں بیان کول ثابت دی ، اوکہ
کلہ ناکلہ پاتے شی ، نو ہم اجازت شتہ دے ۔

۲۲ - مسئلہ : د تعزیت دپارہ پہ جوماتونو کنبں
کیناستل ، او فاتحہ خوانی کول ، چہ یو قاری ناست وی ،

تُول ورخ خلق راحی او هغه تلاوت کوی ، دا عمل بدعت دے۔ صرف د افغانانو رواج دے۔ صحیح طریقہ داده ، چه تعزیه د مړی خاوند ته پکار ده ، چرته چه ورسره ملاو شی ، په دے الفاظو سره :

أَعْظَمَ اللَّهُ أَجْرَكَ ۝ (الله دے ستا ثواب لوئے کری)۔

یا په دے الفاظو سره :

إِنَّ لِلَّهِ مَا أَخَذَ ، وَلَهُ مَا أَعْطَى ، وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُّسَمًّى ، فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ ۝

یا بله کومه دعا دے اوکړی۔ لیکن په دے کښ لاسونه پورته کول ، په احادیثو کښ ثابت نه دی ، زمونږ ملک کښ داغلط رواج دے چه یو سیکند په اندازه لاس پورته کړی ، وائی دعا به اوکړو ، بل اواز اوکړی ، دعا به اوکړو ، دا طریقہ په دین کښ نشته دے ، بدعت دے۔

۲۳ - مسئله : د جنازے په مانخه کښ درے صفونه

جوړول بهتر دی ، لکه مجمع الزوائد (۳/۳۲) ، او مشکاة (۱/۱۴۷) کښ حدیث دے۔

۲۴ - مسئله : د جنازے مونخ په درے وختونو کښ کول

جائز نه دی ، نمر ختلو وخت کښ ، نمر پریوتلو وخت کښ

، او د غرمے په وخت - چه لازوال نه وی شومے - لږ انتظار پکار دے - (مشکوة: ۶۴/۱) -

۲۵ - مسئله: دغه شان مړې څښول هم په دغه درې وختونو کښ صحیح نه دی ، عقبه بن عامر رضی الله عنه فرمائی: درې وختونو کښ مونږ ، نبی علیه السلام دمانځه اود مړې څښولو نه منع کړی یو ، بیا ئے دغه مذکوره درې وختونه ذکر کړل - (مسلم ۳۱۱/۴ ، ابو داود ، مشکاة: ۹۰/۱ ، احکام الجنائز: ۱۲۹) -

۲۶ - مسئله: حيله اسقاط ، داو له ورځے خیرات ، اودغه شان جناز گاه کښ پیسے تقسیمول ، داټول بدعات ، او رواجونه دی ، په دین کښ نشته دے ، هسے پرې خلق ځانونه ستړی کوی -

۲۷ - مسئله: قرآن کریم مړی سره اوږل ، یا په پیسو باندے ایخودل ، ظلم دے ځان ترے ساتل پکار دی -

۲۸ - مسئله: مړی پیسے په زوره جړا کول ، او ویر کول گناه ده ، خلق ترے منع کول پکار دی ، بلکه مړی ته عذاب ملاویری په جړا د ژوندو باندے - (متفق علیه، مشکوة: ۱۵۰/۱)

۲۹ - مسئله: مړی ته فائده مند شے دعاده ، او جنازه ده ، او استغفار دے ، مړے په دے ډیر خوشحالیری ، او راحت

پرے راخی - (بیہقی، مشکاة: ۲۰۶/۱)۔

۳۰ - مسئلہ: قبر کین نعمتونه او خوشحالی شتہ دیے ، دغه شان پہ قبر کین عذاب او تکلیفونہ مجرمانو لره شتہ دیے۔ خوگ چه ددی نه منکر دیے هغه درسول الله ﷺ دا حدیثو نه منکر دیے ، اود خپل ناقص عقل پسے روان دیے۔

۳۱ - مسئلہ: دقبر دپاسه گر خیدل گناه ده ، په اور بانده خپه کیده خو په قبر بانده ئے مه گده۔
(مسلم: ۳۱۲/۱)۔

۳۲ - مسئلہ: په قبر بانده لیکل گناه ده ، دغه شان گنبد پرے جوړول او آبادی پرے کول جائز نه دی۔
(ترمذی: ۲۰۳/۱ ، الحاکم: ۳۷۰/۱)۔

۳۳ - مسئلہ: دجنزے دبارولو نه پس اودس کول سنت دی ، دغه شان مړی له چه چا غسل ورکړو ، هغه دپاره هم غسل کول بهتر عمل دیے۔
(مشکاة: ۵۵/۱ ، ابو داود: ۹۴/۲ ، ابن ماجه)۔

۳۴ - مسئلہ: زنانه به هغه خوگ خخوی چه دمړی نر: په خپلوان وی ، دارنگ هر هغه خوگ چه بیگناه شپه ئے خپله بی بی سره نزدیکت نه وی کړے۔ (بخاری: ۱۷۹/۱)

۳۵ - مسئلہ : مرے دیو علاقے نہ بلے علاقے تہ نقل کول جائز نہ دی (کما فی حدیث البخاری : ردوا القتلی الی مضاجعہم)۔

۳۶ - مسئلہ : پہ تابوت کنبں بغیر د ضرورت نہ مرے خخول مکروہ عمل دے۔ دا عمل خلقو ایجاد کرے دے۔

۳۷ - مسئلہ : مرے قبرتہ دخپو د طرفنہ داخلول سنت دی ۔ (فتاوی الدین الخالص، ابن ابی شیبہ : ۳۲۸/۳) ابوداود : ۶۱۹/۲، البیہقی : ۵۴/۴۔

* دارنگ نورے مہمے مسئلے ہم شتہ لیکن دھغے تفصیل مونہ پہ الدین، الخالص کنبں کرے دے، ہغے تہ رجوع اوکری، او علماؤ نہ تپوس اوکری او دین سرہ شوق او جذبہ پیدا کری۔ دارسالہ غور سرہ مطالعہ کری، او عمل پرے اوکری، او مؤلف تہ او ددے کتاب لیکنکی او خورونکو تہ ڀیرہ دعا اوکری، چہ اللہ تعالیٰ مونہ تہ ہدایت او حسن خاتمہ نصیب کری، اود قبر، دزنکن د تکلیف اود جہنم د عذاب اود اھوالو د آخرت نہ مو بیچ کری، آمین یارب العالمین بفضلک و کرمک وجودک یا ارحم الراحمین، ولوالدینا ولجمیع المسلمین۔ آمین!

ذمکتبه محمدیه

ضحیم چھاپ شوی کتابونہ

۱ -- فتاویٰ الدین الخالص عربی (۸ جلد)۔

۲ - الحق الصریح شرح پنبتو مشکوٰۃ المصابیح

(۴ جلد)۔

۳ - الفوائد : (عربی، ۲ جلد)۔

۴ - الفوائد (پنبتو، ۱ جلد)۔

۵ - امین الفتاویٰ (پنبتو، ۲ جلد)۔

زیر طبع کتابونہ

۱ - فتاویٰ الدین الخالص (پنبتو، اردو)۔

۲ - الحق الصریح (اردو)۔

۳ - تفسیر القرآن العظیم (پنبتو)۔

۴ - فقہ الاحکام شرح بلوغ المرام (پنبتو)۔

۵ - تحفة المناظر (اردو)۔

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**